

การบริหารจัดการป้องกันภาวะซึมเศร้าผู้สูงอายุ Elderly Depression Prevention Management

จาไอยดาภาช์ ฉัตรไพศาลกุล¹

Jaaiyadapar Chatpaisankun

บทคัดย่อ

การบริหารจัดการ คือ การรับใช้ โดยการใช้ศาสตร์และศิลป์นำเอาทรัพยากร บริหาร มาประกอบการตามกระบวนการบริหาร เพื่อทำให้เกิดผลตามต้องการ อย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล การดำเนินการบริหารจัดการเพื่อป้องกันภาวะซึมเศร้า ต้องมีการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหา ด้วยการพัฒนาตัวบุคคล ให้ความสำคัญกับการสร้างศักยภาพและคุณภาพชีวิตของคน การกำหนดหน่วยงานรับผิดชอบการดำเนินงาน ป้องกันและแก้ไขปัญหาภาวะซึมเศร้าในทุกกระบวนการ การสร้างเอกภาพในการดำเนินงานเพื่อป้องกันการเกิดความซ้ำซ้อนในการดำเนินงาน การที่จะจัดการบำบัดรักษาแก้ไข พี่นฟูผู้ป่วยภาวะซึมเศร้า โดยรณรงค์ในการสร้างจิตสำนึกและภูมิคุ้มกัน การปฏิบัติต่อผู้สูงอายุ เริ่มตั้งแต่ขั้นตอนการคัดกรอง การบำบัดฟื้นฟู การส่งต่อและการติดตาม การรายงานข้อมูลเพื่อการบำบัดรักษาต่อไป

คำสำคัญ การบริหารจัดการ, การป้องกัน, ภาวะซึมเศร้า, ผู้สูงอายุ

Abstract

The management was the service with the science and the art in administrating the resources with the administrating process to make the results efficiently and effectively. The elderly depression prevention management should prevent and solve the problems with the personal development, giving the importance to make the potential and the life quality of the human, setting the organizations for taking the responsibilities in the prevention and the problem solving in every process, making the unity in preventing the flexibility in the operation, providing the treatment and the rehabilitation of the patients with campaigning in making the conscious and the immunity, the performance to the elderly with the screening, the rehabilitation, the transfer and following up, and reporting the data for the treatment.

---

¹ นิสิตปริญญาเอก หลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์ : Mahachulalongkornrojavidyalaya University Nakhonsawan Campus, E-mail: worrakrit6994@gmail.com

Keyword: management, prevention, depression, elderly

บทนำ

การบริหารจัดการ คือ วิธีที่ผู้บริหารใช้ในการวางแผน จัดความสำคัญ และจัดระเบียบความพยายามในการทำงาน เพื่อบรรลุเป้าหมายขององค์กร รูปแบบการบริหารจัดการแตกต่างกันขึ้นอยู่กับองค์กร ระดับการจัดการ และความต้องการของคนในองค์กร ในการศึกษาความหมายของการบริหารและการจัดการ ต้องเข้าใจแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารก่อน กล่าวคือ มนุษย์เป็นสัตว์สังคม ซึ่งหมายถึง ธรรมชาติของมนุษย์ย่อมอยู่รวมกันเป็นกลุ่ม ไม่อยู่อย่างโดดเดี่ยว การอยู่รวมกันเป็นกลุ่มของมนุษย์อาจมีได้หลายลักษณะและเรียกกันว่า ครอบครัว (family) เผ่าพันธุ์ (tribe) ชุมชน (community) สังคม (society) และประเทศ (country) เมื่อมนุษย์อยู่รวมกันเป็นกลุ่มในแต่ละกลุ่มจะต้องมี “ผู้นำกลุ่ม” รวมทั้งมี “แนวทาง หรือวิธีการควบคุมดูแลกันภายในกลุ่ม” เพื่อให้เกิดความสุขและความสงบเรียบร้อย สภาพเช่นนี้ได้มีวิวัฒนาการตลอดมา โดย ผู้นำกลุ่มขนาดใหญ่ เช่น ในระดับประเทศของภาครัฐ ในปัจจุบันอาจเรียกว่า “ผู้บริหาร”²

การบริหารมีความสัมพันธ์หรือมีความหมายใกล้เคียงกับคำว่า “minister” ซึ่งหมายถึงการรับใช้ หรือผู้รับใช้ หรือผู้รับใช้รัฐ คือ รัฐมนตรี สำหรับความหมายดั้งเดิมของคำว่า administer หมายถึง การติดตามดูแลสิ่งต่างๆ ส่วนคำว่า การจัดการ (management) นิยมใช้ในภาคเอกชนหรือภาคธุรกิจซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งเพื่อมุ่งแสวงหากำไร (profits) หรือกำไรสูงสุด (maximum profits) สำหรับผลประโยชน์ที่จะตกแก่สาธารณะถือเป็นวัตถุประสงค์รอง หรือเป็นผลพลอยได้ (by product) เมื่อเป็นเช่นนี้ จึงแตกต่างจากวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งหน่วยงานภาครัฐที่จัดตั้งขึ้น เพื่อให้บริการสาธารณะทั้งหลาย (public services) แก่ประชาชน การบริหารภาครัฐทุกวันนี้หรืออาจเรียกว่า การบริหารจัดการ (management administration) เกี่ยวข้องกับภาคธุรกิจมากขึ้น เช่น การนำแนวคิดผู้บริหารสูงสุด (Chief Executive Officer) หรือ ซีอีโอ (CEO) มาปรับใช้ในวงราชการ การบริหารราชการด้วยความรวดเร็ว การลดพิธีการที่ การลดขั้นตอนการปฏิบัติราชการ และการจูงใจด้วยการให้รางวัลตอบแทน เป็นต้น นอกเหนือจากการที่ภาครัฐได้เปิดโอกาส ให้ภาคเอกชนหรือภาคธุรกิจเข้ามารับสัมปทานจากภาครัฐ เช่น ให้สัมปทานโทรศัพท์มือถือ การขนส่ง เหล้า บุหรี่ อยากรักดี ภาคธุรกิจก็ได้ทำประโยชน์ให้แก่สาธารณะหรือประชาชนได้เช่นกัน เช่น จัดโครงการคืนกำไรให้สังคมด้วยการลดราคาสินค้า ขายสินค้าราคาถูก หรือการบริจาคเงินช่วยเหลือสังคม เป็นต้น การบริหาร บางครั้งก็เรียกว่า การบริหารจัดการ ซึ่งหมายถึง การดำเนินงานหรือการปฏิบัติงานใดๆ ของหน่วยงาน ของรัฐ และเจ้าหน้าที่ของรัฐ (ถ้าเป็นหน่วยงานเอกชน หมายถึงของหน่วยงานและบุคคล) ที่เกี่ยวข้องกับคน สิ่งของและ หน่วยงาน โดยครอบคลุมเรื่องต่าง ๆ เช่น

- (1) การบริหารนโยบาย (Policy)
- (2) การบริหารอำนาจหน้าที่ (Authority)
- (3) การ บริหารคุณธรรม (Morality)

² สมพงษ์ เกษมสิน, การบริหาร (พิมพ์ครั้งที่ 3), (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์เกษมสุวรรณ, 2514), หน้า

- (4) การบริหารที่เกี่ยวข้องกับสังคม (Society)
- (5) การวางแผน (Planning)
- (6) การจัด องค์การ (Organizing)
- (7) การบริหารทรัพยากรมนุษย์(Staffing)
- (8) การอำนวยการ(Directing)
- (9) การ ประสานงาน (Coordinating)
- (10) การรายงาน (Reporting) และ
- (11) การงบประมาณ (Budgeting)

เช่นนี้เป็นการนำ “กระบวนการบริหาร” หรือ “ปัจจัยที่มีส่วนสำคัญต่อการบริหาร” ที่เรียกว่า แพมส์-โพสคอร์บ (PAMS-POSDCoRB) แต่ละตัว มาเป็นแนวทางในการให้ความหมาย พร้อมกันนี้ อาจให้ความหมายได้อีกว่า การบริหาร หมายถึง การดำเนินงาน หรือการปฏิบัติงานใดๆ ของหน่วยงาน ของรัฐ และเจ้าหน้าที่ของรัฐ ที่เกี่ยวข้องกับ คน สิ่งของ และหน่วยงาน โดยครอบคลุมเรื่องต่าง ๆ เช่น

- (1) การบริหารคน (Man)
- (2) การบริหารเงิน (Money)
- (3) การบริหารวัสดุอุปกรณ์ (Material)
- (4) การบริหารงานทั่วไป (Management)
- (5) การบริหารการให้บริการประชาชน (Market)
- (6) การบริหารคุณธรรม (Morality)
- (7) การบริหารข้อมูลข่าวสาร (Message)
- (8) การบริหารเวลา (Minute) และ
- (9) และการบริหารการวัดผล (Measurement)

เช่นนี้ เป็นการนำ “ปัจจัยที่มี ส่วนสำคัญต่อการบริหาร” ที่เรียกว่า 9 M แต่ละตัวมาเป็นแนวทางในการให้ความหมาย การให้ความหมายทั้ง 2 ตัวอย่างที่ผ่านมานี้ เป็นการนำหลักวิชาการด้านการบริหาร คือ “กระบวนการบริหาร” และ “ปัจจัยที่มีส่วนสำคัญต่อการบริหาร” มาใช้เป็นแนวทางหรือกรอบแนวคิดในการให้ความหมาย ซึ่งน่าจะมีส่วนทำให้การให้ ความหมายคำว่าการบริหารนั้นครอบคลุมเนื้อหาสาระสำคัญที่เกี่ยวกับการบริหาร ชัดเจน เข้าใจได้ง่าย เป็นวิชาการ และมี กรอบแนวคิดด้วย

นอกจาก 2 ตัวอย่างนี้แล้ว ยังอาจนำปัจจัยอื่นมาใช้เป็นแนวทางในการให้ความหมายได้อีก เป็นต้นว่า 3M ซึ่งประกอบด้วย การบริหารคน (Man) การบริหารเงิน (Money) การบริหารงานทั่วไป (Management) และ 5 ป ซึ่ง ประกอบด้วย ประสิทธิภาพ ประสิทธิผล ประหยัด ประสานงาน และ ประชาสัมพันธ์

การจัดการ (Management) หรือ การบริหาร (Administration) 2 คำนี้จึงเป็นคำที่คนส่วนใหญ่ คำนึงและใช้ กันอยู่เสมออย่างกว้างขวาง จึงมีความหมายคล้ายคลึงกันและใช้ทดแทนกันอยู่เสมอ เพราะฉะนั้นการจัดการและการบริหาร จึงมีความหมาย ดังนี้

การจัดการ (Management) คือ การจัดการภารกิจภายในองค์การให้บรรลุวัตถุประสงค์ และเป็นไปตามนโยบาย แผนงานที่ได้กำหนดไว้หรือการจัดการหมายถึง ภารกิจของบุคคลหนึ่งบุคคลใด หรือหลายคนเข้ามาทำหน้าที่ ประสานให้การ ทำงานของแต่ละบุคคลที่ต่างฝ่ายต่างทำไม่สามารถบรรลุผลสำเร็จได้

การบริหาร (Administration) หมายถึง การบริหารที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการในระดับ และแผนงาน ซึ่งส่วนใหญ่ใช้กับ การบริหารในภาครัฐหรือองค์การขนาดใหญ่ จากความเห็นของ นักวิชาการต่อคำทั้ง 2 จะเห็นได้ว่ามีความ แตกต่าง กัน ขึ้นอยู่กับเจตนาของผู้นั้นว่าจะมีความเหมาะสมไปในทางใด ซึ่งอาจใช้คำทั้ง 2 แทนกันได้ เพื่อช่วยเพิ่มความเข้าใจการบริหารมากขึ้น จึงขอ นำความหมายคำว่า การบริหาร การจัดการ และการบริหารจัดการ ซึ่งมีนักวิชาการได้ให้ความหมาย กันไว้มากมาย ตามแนวทางที่แต่ละท่านได้ศึกษามา เช่น³

สมพงษ์ เกษมสิน ในปี พ.ศ. 2514 มีความเห็นว่า การบริหาร หมายถึง การใช้ศาสตร์และ ศิลป์นำเอาทรัพยากร บริหาร (administrative resource) เช่น คน เงิน วัสดุสิ่งของ และการจัดการ มาประกอบการตามกระบวนการบริหาร (process of administration) เช่น POSDCoRB Model ให้ บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ สมพงษ์เกษมสิน ในปี พ.ศ. 2523 กล่าวไว้ว่า คำว่า การบริหารนิยมใช้กับการบริหารราชการ หรือการจัดการ เกี่ยวกับนโยบาย ซึ่งมีศัพท์บัญญัติ ว่า รัฐ ประศาสนศาสตร์ (public administration) และคำว่า การจัดการ (management) นิยมใช้กับการ บริหารธุรกิจเอกชน หรือการดำเนินการตามนโยบายที่กำหนดไว้สมพงษ์ เกษมสิน ยังให้ความหมาย การบริหาร ไว้ว่า การบริหารมีลักษณะเด่นเป็นสากลอยู่หลายประการ ดังนี้⁴

อนันต์ เกตุวงศ์ ในปี พ.ศ. 2523 ให้ความหมายการบริหาร ว่า เป็นการประสานความ พยายามของมนุษย์ (อย่าง น้อย 2 คน) และทรัพยากรต่าง ๆ เพื่อทำให้เกิดผลตามต้องการ⁵

ไพบุลย์ ช่างเรียน ในปี พ.ศ. 2532 ให้ความหมายการบริหารว่า หมายถึง ระบบที่ประกอบ ไปด้วยกระบวนการใน การนำทรัพยากรทางการบริหารทั้งทางวัตถุและคนมาดำเนินการเพื่อบรรลุ วัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล⁶

ติน ปรัชญพฤทธิ ในปี พ.ศ. 2535 มองการบริหารในลักษณะที่เป็นกระบวนการโดย หมายถึงกระบวนการนำเอาการ ตัดสินใจ และนโยบายไปปฏิบัติ ส่วนการบริหารรัฐกิจหมายถึง เกี่ยวข้องกับการนำเอานโยบายสาธารณะไปปฏิบัติ⁷

³ เรื่องเดียวกัน , หน้า 14.

⁴ สมพงษ์ เกษมสิน, การบริหาร (พิมพ์ครั้งที่ 7), (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์เกษมสุวรรณ, 2514), หน้า 5-6.

⁵ อนันต์ เกตุวงศ์, การบริหารการพัฒนา, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2523), หน้า 27.

⁶ ไพบุลย์ ช่างเรียน, วัฒนธรรมการบริหาร, (กรุงเทพมหานคร : อักษรเจริญทัศน์, 2532), หน้า 17.

⁷ ติน ปรัชญพฤทธิ, ศัพท์รัฐประศาสนศาสตร์ (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2535), หน้า 8.

บุญทัน ดอกไธสง ในปี พ.ศ. 2537 ให้ความหมายว่า การบริหาร คือ การจัดการทรัพยากร ที่มีอยู่ให้มีประสิทธิภาพ มากที่สุดเพื่อตอบสนองความต้องการของบุคคล องค์กร หรือประเทศ หรือ การจัดการเพื่อผลกำไรของทุกคนในองค์กร⁸

เฮอ์เบิร์ต เอ. ซิมอน (Herbert A. Simon) กล่าวถึง การบริหารว่าหมายถึง กิจกรรมที่ บุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ร่วมกันดำเนินการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์⁹

เฟรดเดอริค ดับบลิว. เทเลอร์ (Frederick W. Taylor) ให้ความหมายการบริหารไว้ว่า งานบริหารทุกอย่าง จำเป็นต้องกระทำโดยมีหลักเกณฑ์ ซึ่งกำหนดจากการวิเคราะห์ศึกษาโดยรอบคอบ ทั้งนี้ เพื่อให้มีวิธีที่ดีที่สุดในอันที่จะ ก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการผลิตมากยิ่งขึ้นเพื่อประโยชน์สำหรับ ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง¹⁰

ปีเตอร์ เอฟ. ดรักเกอร์ (Peter F. Drucker) กล่าวว่า การบริหาร คือ ศิลปะในการทำงาน ให้บรรลุเป้าหมาย ร่วมกับผู้อื่น การทำงานต่าง ๆ ให้ลุล่วงไปโดยอาศัยคนอื่นเป็นผู้ทำภายในสภาพ องค์กรที่กล่าวมานั้น ทรัพยากรด้านบุคคลจะ เป็นทรัพยากรหลักขององค์กรที่เข้ามาร่วมกันทำงานใน องค์กร ซึ่งคนเหล่านี้จะเป็นผู้ใช้ทรัพยากรด้านวัตถุดิบ ๆ เครื่องจักร อุปกรณ์ วัตถุดิบ เงินทุน รวมทั้ง ข้อมูลสนเทศต่าง ๆ เพื่อผลิตสินค้าหรือบริการออกจำหน่ายและตอบสนองความพอใจให้กับ สังคม¹¹

ฮาร์โอด ดี.คูลีย์(Harold D.Koontz, 1972) ได้ให้ความหมายว่าการบริหารหมายถึง การ ทำงานให้สำเร็จโดยอาศัยผู้อื่น¹²

เออเนสตี เดลล์(Ernest Dale, 1973 : 4) ได้ให้ความหมายของการบริหารว่า เป็น กระบวนการจัดองค์กรและการ ใช้ทรัพยากรต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ล่วงหน้า¹³

พยอม วงศ์สารศรี ได้ให้คำจำกัดความ “การจัดการเป็นศิลปะของการใช้บุคคลอื่นทำงาน ให้แก่องค์กร โดยการ ตอบสนองความต้องการ ความคาดหวัง และจัดโอกาสให้เขาเหล่านั้นมีความ เจริญก้าวหน้าในการทำงาน”¹⁴

ราชบัณฑิตยสถาน.พจนานุกรม การจัดการ คือ การทำให้กลุ่มบุคคลในองค์กรเข้ามา ทำงานร่วมกันเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ร่วมกันขององค์กร การจัดการประกอบด้วย การวางแผน การ จัดการองค์กร การสรรบุคลากร การนำหรือการสั่งการ และการควบคุมองค์กรหรือความพยายามที่จะ

⁸ บุญ ทัน ดอกไธสง, การจัดการองค์กร (พิมพ์ครั้งที่ 4), (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราช วิทยาลัย, 2537), หน้า 1.

⁹ Herbert A. Simon, *Administrative Behavior* (New York: Macmillan), 1947, p 3.

¹⁰ Frederick W. Taylor อ้างถึงใน สมพงษ์ เกษมสิน, การบริหาร (พิมพ์ครั้งที่ 7), (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, 2523), หน้า 27.

¹¹ Peter F. Drucker อ้างถึงใน สมพงษ์ เกษมสิน, การบริหาร (พิมพ์ครั้งที่ 7), (กรุงเทพมหานคร : ไทย วัฒนาพานิช, 2523), หน้า 6.

¹² Harold D, Koontz. *Analysis of Managerial Functions*, (New York : McGraw - Hill Book). 1972 p 45.

¹³ Ernest, Dale. *Theory and Practice*. (New York : McGraw – Hill). 1973 p 4.

¹⁴ พยอม วงศ์สารศรี, การจัดการทรัพยากรมนุษย์ (กรุงเทพมหานคร : หจก.อักษรศาสตร์ ,2542), หน้า

บรรลุวัตถุประสงค์ร่วมกัน การจัดการทรัพยากรประกอบด้วยการใช้งานและการจัดวางทรัพยากรบุคคล ทรัพยากรการเงิน¹⁵

วิถียุติธรรม สารานุกรมเสรี การจัดการ หมายถึง การจัดการ หรือ Management หมายถึง กระบวนการทำงานหรือกิจกรรมที่กลุ่มบุคคลในองค์กร ร่วมกันทำงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามแนวทางที่กำหนดไว้ 5 ขั้นตอนประกอบด้วย การวางแผน การจัดองค์การ การบังคับบัญชาสั่งการ การประสานงาน และการควบคุม¹⁶

กระบวนการในการจัดการ

การวางแผน การวางแผนหรือ Planning หมายถึงการพิจารณากำหนดแนวทางการทำงาน ให้บรรลุเป้าหมาย โดยเกิดจากการใช้ดุลพินิจคาดการณ์ล่วงหน้าเพื่อเป็นแนวทางการทำงานในอนาคต

การจัดองค์การ การจัดองค์การหรือ Organizing หมายถึง การจัดระเบียบหรือโครงสร้างของการทำงานภายในองค์กรให้เป็นระบบระเบียบและอยู่ในส่วนประกอบที่เหมาะสม เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์และช่วยให้องค์กรประสบความสำเร็จได้เร็วขึ้น

การบังคับบัญชาสั่งการ หรือ Commanding หมายถึง ภาระหน้าที่ของผู้บริหารในการใช้ความสามารถชักจูงหรือหว่านล้อมผู้ใต้บังคับบัญชาให้ปฏิบัติงานตามคำสั่ง จนสามารถทำให้องค์กรบรรลุผลสำเร็จได้

การประสานงาน หรือ Coordinating หมายถึง การจัดให้ทรัพยากรบุคคลภายในองค์กรทำงานประสานสัมพันธ์สอดคล้องเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน เพื่อให้การดำเนินงานราบรื่นและบรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ

การควบคุม หรือ Controlling หมายถึง กระบวนการทำงานเริ่มตั้งแต่การกำหนดมาตรฐาน การแก้ไขการปฏิบัติงานของผู้ใต้บังคับบัญชาตลอดจนการดำเนินงานตามแผน และการประเมินแผนเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

การควบคุม (Control) หมายถึง การติดตามตรวจสอบผลการทำงานและความก้าวหน้าที่เกิดขึ้นหากปราศจากหน้าที่นี้แล้ว องค์กรจะไม่สามารถรู้ได้เลยว่าการทำงานนั้นเป็นไปตามที่วางแผนไว้หรือไม่ และการควบคุมช่วยให้ทราบว่าต้องมีการปรับเปลี่ยนอะไร อย่างไรบ้างเพื่อช่วยให้ องค์กรบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล การควบคุมมีความสำคัญกับองค์กรขนาดเล็ก กลาง ใหญ่ โดยที่เครื่องมือที่ใช้ในการควบคุมอาจแตกต่างกันไปตามความเหมาะสม องค์กรขนาดเล็กอาจมีเพียงการจัดการทางการเงิน เพื่อตรวจสอบดูผลการดำเนินงาน ในขณะที่องค์กรขนาดใหญ่อาจมีการตั้งหน่วยขึ้นมาเฉพาะสำหรับการควบคุม

¹⁵ ราชบัณฑิตยสถาน.พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 เฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 7 รอบ 5 ธันวาคม 2554. กรุงเทพมหานคร : ราชบัณฑิตยสถาน, 2556, หน้า ก.

¹⁶ วิถียุติธรรม **กลยุทธ์การตลาด** [ออนไลน์ แหล่งข้อมูล <https://th.wikipedia.org/wiki> [13 กันยายน 2565]

ธงชัย สันติวงษ์ ในปี พ.ศ. 2543 กล่าวถึงลักษณะของงานบริหารจัดการไว้ 3 ด้าน คือ 1) ในด้านที่เป็นผู้นำหรือหัวหน้างาน งานบริหารจัดการ หมายถึง ภาระหน้าที่ของบุคคลใดบุคคลหนึ่งที่ปฏิบัติตนเป็นผู้นำภายในองค์กร 2) ในด้านของภารกิจหรือสิ่งที่ต้องทำ งานบริหารจัดการ หมายถึง การจัดระเบียบทรัพยากรต่าง ๆ ในองค์กร และการประสานกิจกรรมต่าง ๆ เข้าด้วยกัน 3) ในด้านของความรับผิดชอบ งานบริหารจัดการ หมายถึง การต้องทำให้งานต่าง ๆ สำเร็จลุล่วง ไปด้วยดีด้วยการอาศัยบุคคลต่าง ๆ เข้าด้วยกัน¹⁷

ศิริพงษ์ ลดาวัลย์ ณ อยุธยา กล่าวว่างานบริหารจัดการ หมายถึง กิจการที่เกี่ยวกับการจัดการดำเนินงาน ให้มีการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ที่เกิดขึ้นในองค์กร ทั้งนี้เพื่อให้งานขององค์กรสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้¹⁸

สมยศ นาวิการ กล่าวว่า การบริหารจัดการ หมายถึง กระบวนการของการวางแผน การจัดองค์กร การมีส่วนร่วม และการควบคุมกำลังความพยายามของสมาชิกขององค์กรและการใช้ทรัพยากรอื่น ๆ เพื่อความสำเร็จของเป้าหมาย องค์กรที่กำหนดไว้¹⁹

สรุปได้ว่า การบริหารและการบริหารจัดการ หมายถึง การรับใช้ หรือผู้รับใช้ หรือผู้รับใช้รัฐ การใช้ศาสตร์และศิลป์นำเอาทรัพยากร บริหาร มาประกอบการตามกระบวนการบริหารเป็นการประสานความพยายามของมนุษย์ (อย่าง น้อย 2 คน) และทรัพยากรต่าง ๆ เพื่อทำให้เกิดผลตามต้องการ ระบบที่ประกอบไปด้วยกระบวนการใน การนำทรัพยากรทางการบริหารทั้งทางวัตถุและคน มาดำเนินการเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล กระบวนการนำเอาการ ตัดสินใจ และนโยบายไปปฏิบัติ ส่วนการบริหารรัฐกิจหมายถึงเกี่ยวข้องกับการนำเอา นโยบายสาธารณะไปปฏิบัติ การจัดการทรัพยากรที่มีอยู่ให้มีประสิทธิภาพ มากที่สุดเพื่อตอบสนองความต้องการของบุคคล องค์กร หรือประเทศ หรือการจัดการเพื่อผลกำไรของทุกคนในองค์กร การบริหารงานของหน่วยงานภาครัฐ, การบริหารงานของหน่วยงานภาคธุรกิจ, การบริหารของหน่วยงานที่ไม่สังกัดภาครัฐ, การบริหารงานของหน่วยงานระหว่างประเทศ, การบริหารงานของ

แนวคิดในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาโรคซึมเศร้า

สำนักพัฒนาการป้องกันและแก้ไขปัญหาโรคซึมเศร้า ได้นำเสนอแนวคิดในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาโรคซึมเศร้า ดังนี้

1. มุ่งพัฒนาตัวบุคคล ให้มีความสำคัญกับการสร้างศักยภาพและคุณภาพชีวิตของคน เพื่อให้มีความสามารถในการดำรงชีวิตได้อย่างมีคุณภาพ ภายใต้สภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป
2. กำหนดพื้นที่และกลุ่มประชากรเป้าหมายในการดำเนินงาน เนื่องจากทรัพยากรดำเนินงานจำกัดทั้งงบประมาณ บุคลากร

¹⁷ ธงชัย สันติวงษ์, องค์กรและการบริหาร พิมพ์ครั้งที่ 11, (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, 2543), หน้า 21-22.

¹⁸ ศิริพงษ์ ลดาวัลย์ ณ อยุธยา, *หน้าที่ทางการบริหาร*, (เชียงใหม่ : โรงพิมพ์ดาว, 2540), หน้า 1.

¹⁹ สมยศ นาวิการ, *การบริหาร*, (กรุงเทพมหานคร : ดอกหญ้า, 2538), หน้า 18.

3. ผสมผสานมาตรการในการดำเนินงานเป็นผลจากการวิเคราะห์สภาพปัญหาในพื้นที่ และกลุ่มเป้าหมาย ค้นหาสาเหตุและผลกระทบที่เกิดจากปัญหา
4. กำหนดหน่วยงานรับผิดชอบการดำเนินงาน ระดมหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ และเอกชน ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน
5. ดำเนินงานในลักษณะรวมแบบบูรณาการ พัฒนางานปกติที่หน่วยงานต่างๆ ดำเนินงานกันอยู่ มีช่องทางพิเศษ หรืองานฝากที่แยกส่วนออกมาดำเนินการ
6. มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนหรือกลุ่มเป้าหมายที่เกี่ยวข้อง ในการดำเนินงาน ป้องกันและแก้ไขปัญหาโรคมะเร็งในทุกระบวนการ
7. การสร้างเอกภาพในการดำเนินงานเพื่อป้องกันการเกิดความซ้ำซ้อนในการดำเนินงาน
8. การระดมทรัพยากรของหน่วยงานภาครัฐบาล และเอกชนเข้ามามีส่วนร่วม
9. ให้ความสำคัญกับภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งได้รับการคิดค้น ทดลองใช้ ปรับปรุงพัฒนา ซ้ำแล้วซ้ำอีก จากรากเหง้าของปัญหาเพื่อให้เหมาะสมกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาโรคมะเร็งในพื้นที่ จึงควรศึกษา เผยแพร่ และประยุกต์ใช้ต่อไป²⁰

วีระยุทธ สุขเจริญ ได้กำหนดนโยบายเน้นหนักประจำปี 2564 ด้านการบำบัดรักษา แก้ไข พื้นฟูผู้สูงอายุที่เกี่ยวข้องกับโรคมะเร็ง ดังนี้

ต้องมีการจำแนกและจัดการบำบัดแก้ไข พื้นฟู ตามความจำเป็นของเด็กหรือเยาวชนแต่ละคน ทั้งในสถานแรกรับ และศูนย์ฝึกและอบรม ศูนย์ฝึกและอบรมจะต้องมีการจัดเขตพื้นที่ (Zoning) เพื่อประโยชน์ในการดูแลด้านความปลอดภัย และการป้องกันไม่ให้ผู้สูงอายุเรียนรู้พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม โดยโซนแรกรับให้มีการจำแนก และทำแผนฝึกอบรมเป็นรายบุคคล ซึ่งต้องกำหนดแผนเตรียมความพร้อมกลับสู่สังคมร่วมด้วยตั้งแต่แรก เพื่อให้เด็กหรือเยาวชนได้เห็นเส้นทางการฝึกอบรมอย่างมีเป้าหมายที่เป็นรูปธรรม ในโซนฝึกอบรมมีการเพิ่มกิจกรรมลูกเสือเพื่อฝึกระเบียบวินัย และนำกิจกรรมทางศาสนาและจริยธรรมเข้ามา รวมทั้งโปรแกรมบำบัดของสถานแรกรับที่ได้รับการพัฒนามาใช้ อีกทั้งให้นำฐานข้อมูลที่ได้จากการจำแนกมาใช้ประโยชน์ในการจัดการบำบัดรักษาแก้ไข พื้นฟูผู้ป่วยโรคมะเร็งด้วย โดยมีดังต่อไปนี้

1. รณรงค์ในการสร้างจิตสำนึกและภูมิคุ้มกัน
2. การปฏิบัติต่อผู้สูงอายุที่เกี่ยวข้องกับโรคมะเร็ง เริ่มตั้งแต่ขั้นตอนการคัดกรอง การบำบัดฟื้นฟู การส่งต่อและการติดตาม
3. การรายงานข้อมูลคดีสำคัญที่พบว่ามีความเชื่อมโยงกับบุคคลหรือเครือข่ายอื่นเพื่อการบำบัดรักษา
4. การพัฒนาหน่วยงานให้เข้าสู่มาตรฐานการบำบัดโรคมะเร็งทั้งด้านโครงสร้างและด้านกระบวนการบำบัด²¹

²⁰ คณะกรรมการป้องกันและบำบัดรักษาโรคมะเร็ง, แผนปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาระบาดโรคมะเร็ง ปี 2560, หน้า 7-26

²¹ วีระยุทธ สุขเจริญ, “นโยบายเน้นหนักประจำปี 2558”, [ออนไลน์] แหล่งที่มา : www.djop.moj.go.th/present/index.htm, [20 ตุลาคม 2560]

บทสรุป

การบริหารและการบริหารจัดการ หมายถึง การรับใช้ หรือผู้รับใช้ หรือผู้รับใช้รัฐ การใช้ศาสตร์และศิลป์นำเอาทรัพยากร บริหาร มาประกอบการตามกระบวนการบริหารเป็นการประสานความพยายามของมนุษย์ (อย่าง น้อย 2 คน) และทรัพยากรต่าง ๆ เพื่อทำให้เกิดผลตามต้องการ ระบบที่ประกอบไปด้วยกระบวนการใน การนำทรัพยากรทางการบริหารทั้งทางวัตถุและคนมาดำเนินการเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล กระบวนการนำเอาการ ตัดสินใจ และนโยบายไปปฏิบัติ ส่วนการบริหารรัฐกิจหมายถึงเกี่ยวข้องกับการนำเอานโยบายสาธารณะไปปฏิบัติ การจัดการทรัพยากรที่มีอยู่ให้มีประสิทธิภาพ มากที่สุดเพื่อตอบสนองความต้องการของบุคคล องค์กร หรือประเทศ หรือการจัดการเพื่อผลกำไรของทุกคนในองค์กร การบริหารงานของหน่วยงาน ภาครัฐ, การบริหารงานของหน่วยงานภาคธุรกิจ, การบริหารของหน่วยงานที่ไม่สังกัดภาครัฐ, การบริหารงานของหน่วยงานระหว่างประเทศ, การบริหารงานของ การดำเนินการบริหารจัดการเพื่อป้องกัน ภาวะซึมเศร้า ต้องมีการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาดังนี้ พัฒนาตัวบุคคล ให้ความสำคัญกับการสร้างศักยภาพและคุณภาพชีวิตของคนเพื่อให้มีความสามารถในการดำรงชีวิตได้อย่างมีคุณภาพ ภายใต้อสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป มีการกำหนดพื้นที่และกลุ่มประชากรเป้าหมายในการ ดำเนินงาน เนื่องจากทรัพยากรดำเนินงานจำกัดทั้งงบประมาณ บุคลากร ผสมผสานมาตรการในการ ดำเนินงานเป็นผลจากการวิเคราะห์สภาพปัญหาในพื้นที่และกลุ่มเป้าหมาย ค้นหาสาเหตุและ ผลกระทบที่เกิดจากปัญหา กำหนดหน่วยงานรับผิดชอบการดำเนินงาน ระดมหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้ง ภาครัฐและเอกชน ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ดำเนินงานในลักษณะรวมแบบบูรณาการ พัฒนางานปกติที่หน่วยงานต่างๆ ดำเนินงานกันอยู่ มีทีมงานพิเศษ หรืองานฝากที่แยกส่วนออกมา ดำเนินการ มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนหรือกลุ่มเป้าหมายที่เกี่ยวข้อง ในการดำเนินงาน ป้องกันและแก้ไขปัญหาโรคซึมเศร้าในทุกกระบวนการ การสร้างเอกภาพในการดำเนินงานเพื่อป้องกัน การเกิดความซ้ำซ้อนในการดำเนินงาน การระดมทรัพยากรของหน่วยงานภาครัฐบาล และเอกชนเข้า มามีส่วนร่วม ให้ความสำคัญกับภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งได้รับการคิดค้น ทดลองใช้ ปรับปรุงพัฒนา การที่ จะจัดการบำบัดรักษาแก้ไข พื้นฟูผู้ป่วยภาวะซึมเศร้าด้วย โดยมีการดำเนินการ หนุนเสริมในการสร้าง จิตสำนึกและภูมิคุ้มกัน การปฏิบัติต่อผู้สูงอายุที่เกี่ยวข้องกับโรคซึมเศร้า เริ่มตั้งแต่ขั้นตอนการคัดกรอง การบำบัดฟื้นฟู การส่งต่อและการติดตาม การรายงานข้อมูลคดีสำคัญที่พบว่ามีความเชื่อมโยงกับ บุคคลหรือเครือข่ายอื่นเพื่อการบำบัดรักษา การพัฒนาหน่วยงานให้เข้าสู่มาตรฐานการบำบัดโรค ซึมเศร้าทั้งด้านโครงสร้างและด้านกระบวนการบำบัด

เอกสารอ้างอิง

คณะกรรมการป้องกันและบำบัดรักษาโรคซึมเศร้า, แผนปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาโรค ซึมเศร้า ปี 2560.

ดิน ปรัชญพฤทธิ์, ศัพท์รัฐประศาสนศาสตร์, กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2535.

- ธงชัย สันติวงษ์, **องค์การและการบริหาร พิมพ์ครั้งที่ 11**, กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, 2543.
- บุญ ทั้น ดอกไธสง, **การจัดองค์การ (พิมพ์ครั้งที่ 4)**, กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย, 2537.
- พยอม วงศ์สารศรี, **การจัดการทรัพยากรมนุษย์**, กรุงเทพมหานคร : หจก.อักษรศาสตร์, 2542.
- พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 7 รอบ 5 ธันวาคม 2554, กรุงเทพมหานคร : ราชบัณฑิตยสถาน, 2556.
- ไพบูลย์ ช่างเรียน, **วัฒนธรรมการบริหาร**, กรุงเทพมหานคร : อักษรเจริญทัศน์, 2532.
- ราชบัณฑิตยสถาน.พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 เฉลิมพระเกียรติ
วิกิพีเดีย **กลยุทธ์การตลาด** [ออนไลน์] แหล่งข้อมูล <https://th.wikipedia.org/wiki> [13 กันยายน 2565]
- ศิริพงษ์ ลดาวัลย์ ณ อยุธยา, **หน้าที่ทางการบริหาร**, เชียงใหม่ : โรงพิมพ์ดาว, 2540.
- สมพงศ์ เกษมสิน, **การบริหาร (พิมพ์ครั้งที่ 3)**, กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์เกษมสุวรรณ, 2514.
- สมยศ นาวิการ, **การบริหาร**, กรุงเทพมหานคร : ดอกหญ้า, 2538.
- อนันต์ เกตุวงศ์, **การบริหารการพัฒนา**, กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2523.
- วีระยุทธ สุขเจริญ, “**นโยบายเน้นหนักประจำปี 2558**”, [ออนไลน์] แหล่งที่มา : www.djop.moj.go.th/present/index.htm, [20 ตุลาคม 2560]
- Ernest, Dale. **Theory and Practice**. (New York : McGraw – Hill). 1973.
- Frederick W. Taylor อ้างถึงใน สมพงศ์ เกษมสิน, **การบริหาร (พิมพ์ครั้งที่ 7)**, กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, 2523.
- Harold D, Koontz. **Analysis of Managerial Functions**, (New York : McGraw - Hill Book). 1972.
- Herbert A. Simon, **Administrative Behavior** (New york: Macmillian), 1947.
- Peter F. Drucker อ้างถึงใน สมพงศ์ เกษมสิน, **การบริหาร (พิมพ์ครั้งที่ 7)**, กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, 2523.